

Gärdesskolan

Sollentuna kommun

Observationen genomfördes av:

Bonnevie, Mikael, Upplands Väsby kommun

Kronsjö, Ann-Sophie, Nacka kommun (Kunskapsskolan)

Larsson, Elisabeth, Nacka kommun

Wisth, Aleks, Danderyds kommun

Veckorna 46 och 47, 2017

Innehållsförteckning

Kort om förskolan/skolan

Observatörernas bild

- Hur observationen genomförts
- Sammanfattning
- Resultat per målområde
- Bedömning i skala
- Starka sidor och utvecklingsområden

Om Våga visa

Ev Kommentar från förskolan/skolan till rapporten

Kort om förskolan/skolan

Grundskola

Antal elever	590
Årskurser	F- åk 9
Regi (ev fristående huvudman)	Sollentuna kommun
Ev profil/inriktning	-
Antal lärare varav antal legitimerade	53 (51)
Antal pedagoger på fritidshemmet varav antal med högskoleutbildning mot fritidshem	16 (0)

Observatörernas bild

Hur observationen genomfördes

Vi var fyra observatörer som besökte Gärdesskolan under fem dagar, den 13 t.o.m. 17 november 2017.

Vi besökte alla klasser/grupper i skola/fritidshem. Vi genomförde totalt 54 klassrumsobservationer av olika längd.

Vi intervjuade ledningsgruppen bestående av rektor och biträdande rektor. Vi intervjuade också elevhälsoteamet (EHT) bestående av två specialpedagoger/speciallärare, en skolsköterska, en skolkurator och rektor. Vi intervjuade 27 lärare individuellt eller i par (valda av observatörerna) och två ansvariga fritidspedagoger samt en elevrådsrepresentant. Vi har intervjuat och samtalat spontant med ca 115 elever och ett stort antal personal över alla skolår.

Sammanfattning

Vi ser en mycket välfungerande skola med positivt arbetsklimat och god arbetsro. Det finns ett gediget värdegrundsarbete som ligger till grund för en trygg skola och där alla bemöts med respekt. En av skolans främsta styrkor är det väl fungerande tvälärarsystemet. Skolan genomsyras av hög kvalitet på undervisningen vilket även syns i skolans höga meritvärden och höga förväntningar på eleverna. Lärarna bär ett stort ansvar för den pedagogiska utvecklingen på skolan. Ledningen har ett stort förtroende för sina lärare. Det finns en hög trivsel i medarbetargruppen och många lärare väljer att stanna kvar länge på skolan vilket skapar kontinuitet. Det systematiska arbetet kring anpassningar, extra anpassningar och särskilt stöd är väl förankrat i verksamheten. Anpassningarna görs både för gruppen och för enskilda elever och är också till gagn för elever med annat modersmål än svenska likväl elever som är i behov av extra stimulans. Anpassningarna är väl synliga och är en viktig utgångspunkt i lärarnas planeringar.

Vi ser några utvecklingsområden på skolan gällande fritidshemmets verksamhet. Bland annat kan arbetet med läroplanens mål och centralt innehåll utvecklas lika väl som att skapa en tydlig organisation för hela fritidshemmet och på de olika avdelningarna. Ett annat utvecklingsområde är att fortsätta arbetet för en mer sammanhållen skola. Ett möjligt utvecklingsområde gällande undervisningen kan vara att utveckla elevernas inflytande i undervisningen.

Resultat per målområde

Normer och värden: Verksamhetens värdegrundsarbete håller en mycket god kvalitet och är väl förankrad bland personal och elever. Vi ser ett kontinuerligt och ett systematiskt arbete med värdegrund och mot diskriminering och kränkande behandling. Arbetet förekommer i mycket hög utsträckning och präglar verksamheten. Små variationer förekommer inom och mellan stadierna. Förhållningssättet mellan personal och elever är respektfullt och personalens förväntningar på eleverna är till stora delar positiva. Vi ser dock några få exempel av nedlåtande ord och handlingar mellan eleverna.

Kunskaper: I årskurserna upp till åk 5 är eleverna mycket väl medvetna om syftet med aktiviteter i undervisningen. Vi ser lektionens mål och syfte skrivna på tavlan på de flesta av de observerade lektionerna.

Skolan har i huvudsak en god lärmiljö som stödjer utveckling och lärande. Tvåläraresystemet stärker den goda lärmiljön samt den mycket goda arbetsron som råder på skolan. Stora delar av undervisningen är varierad med olika arbetsmetoder med ämnesövergripande inslag. Eleverna ges mycket goda förutsättningar att utveckla sin digitala kompetens. Det finns i viss utsträckning arbetsätt som stimulerar samarbete mellan eleverna i deras lärande. Under vår observation uppmärksammar vi endast få exempel där eleverna stimuleras till ett kritiskt och källkritiskt förhållningssätt. I förskoleklassen finns en god variation av arbetsätt som ger eleverna förutsättningar till att öva sin förmåga att samarbeta, kommunicera och att vara kreativa. De kreativa och språkutvecklande inslagen finns till stora delar kvar upp till åk 5, inslagen blir dock färre ju äldre eleverna blir.

Lärare planerar undervisningen i hög utsträckning utifrån elevernas behov vilket ger eleverna ledning och stimulans för att kunna nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling. Skolan har mycket väl förankrade strategier och metoder för anpassningar, extra anpassningar och särskilt stöd. Detta gäller även arbetet med elever med annat modersmål än svenska.

Ansvar och inflytande för elever: Eleverna framför allt i de högre årskurserna får ofta öva på att ta ansvar för sitt lärande exempelvis via samtal med läraren, reflektion och formativ återkoppling via lärplattformen. Eleverna ges till stora delar möjlighet att ta personligt ansvar för arbetsmiljön och arbetsron genom mentorstid, klassråd och klassmöten. Även elevrådet arbetar med arbetsmiljön och eget ansvar. Det är vanligt förekommande att olika sorters utvärderingsmetoder används, exempelvis *exit tickets* och *tummen upp-tummen ner*¹ i de högre årskurserna medan i de lägre årskurserna är detta mindre vanligt förekommande.

Den strukturerade undervisningen och den goda arbetsron möjliggör för eleverna att till stora delar ta eget ansvar för sitt lärande. De elever som har kommit långt med sitt lärande har ofta en större valfrihet gällande uppgifter och svårighetsnivå. Under våra observationer ser vi

¹ Exit tickets och tummen upp-tummen ner är metoder för formativ bedömning som används för att stämma av en grupps lärande.

endast några exempel på hur elever kan påverka undervisningen och på vissa lektioner är talutrymmet ojämnt fördelat mellan flickor och pojkar.

Bedömning och betyg: Föräldrar och elever har mycket god tillgång till dokumentation med information om elevens kunskapsutveckling genom lärplattformen Infomentor. I årskurserna 6-9 ger lärarna ofta återkoppling till eleven på vad hen behöver arbeta med för att nå längre i sin kunskapsutveckling. I de högre årskurserna är det också vanligt förekommande att eleverna får öva på att bedöma sina egna och varandras resultat. I de lägre årskurserna förekommer återkopplingen och självskattningen i mindre omfattning. Tvåläraresystemet och ämneskollegorna används för att säkra en likvärdig, allsidig och rättssäker bedömning till mycket hög utsträckning. Vid rättning av nationella proven förekommer kommunövergripande samrättning.

Fritidshemmet: Fritidshemmets verksamhet erbjuder eleverna en god variation av och valfrihet kring olika fritidsaktiviteter. Planering av verksamheten utifrån syfte och centrala innehåll saknas till stora delar och samsyn hos personal i de olika avdelningarna kan utvecklas.

Styrning och ledning:

Ledningen har mycket god kunskap om verksamhetens pedagogiska kvalitet. De lämnar ett stort utrymme för medarbetarna att utveckla den pedagogiska verksamheten. Ledningen tar stort ansvar för att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp, utvärdera och utveckla verksamheten exempelvis genom skolans digitala lärmoduler. Medarbetarna har dock svårt att få en tydlig överblick över prioriterade utvecklingsområden. Försteläraryuppdraget är inte tydligt förankrat hos personalgruppen.

Det finns god samverkan och kunskapsutbyte inom arbetslagen. Däremot kan samverkan och kunskapsutbytet mellan de olika stadierna utvecklas. Överlämningarna mellan stadierna inom skolan håller mycket god kvalitet. Vi får indikationer att överlämningsrutiner kring elever som skolan tar emot från andra skolenheter behöver utvecklas.

Bedömning i skala²

Område	Bedömning enl skala
Normer och värden	3,5
Utveckling och lärande/Kunskaper	3,4
Ansvar och inflytande för elever/Barns inflytande	3,0
Bedömning och betyg	3,3
Fritidshem	2,8
Styrning och ledning	3,4

Starka sidor

Det systematiska trygghetsarbetet (Normer och värden)

Beskrivning: Skolan arbetar systematiskt utifrån Olweusprogrammet³. På skolan finns en Olweusgrupp med representanter från ledningsgruppen, elevhälsoteamet och de olika stadierna. Gruppen arbetar med att förbättra och utveckla skolans arbete inom detta område. Alla lärare och de allra flesta elever som vi talar med känner väl till trygghetsarbetet och kan återge exempel av det kontinuerliga arbete som skolan har.

Lärare för diskussioner utifrån Olweusmaterialet varje vecka och eleverna arbetar med materialet varannan vecka på mentorstiden. Övningarna som används av klasserna följer skolans plan med bestämda övningar. Mentorerna har möjlighet att ersätta de bestämda övningarna med egna alternativ som är mer anpassade till just deras elevgrupp. Elevråd och arbetslag har en stående punkt kring trygghetsarbete på agenda. Arbetet utvärderas av mentorerna i form av kontinuerliga skriftliga reflektioner och en utvärderingsformulär fylls i en gång per år. Eleverna deltar i utvärderingen genom en enkät en gång per läsår.

² 1.0 Stora brister i kvalitet

Verksamheten har stora utvecklingsbehov

2.0 Mindre god kvalitet

Verksamheten bedöms sammantaget ha mindre god kvalitet och har flera utvecklingsområden

3.0 God kvalitet

Verksamheten har i huvudsak god kvalitet med vissa utvecklingsområden.

4.0 Mycket god kvalitet

Verksamheten uppvisar goda lösningar och förhållanden som visar att den kommit långt i sin strävan att nå målen.

³ Olweusprogrammet är ett material som syftar till förebyggande arbete ett mot kränkande behandling och mobbing.

Bedömning: Vi bedömer att skolan har ett mycket väl fungerande arbete med trygghet och trivsel. Arbetet är mycket väl förankrat både hos personal, elever och vårdnadshavare.

De vuxnas respektfulla förhållningssätt mot eleverna (Normer och värden)

Beskrivning: På de flesta lektioner vi besöker ser vi hur vuxna och elever talar till varandra på ett trevligt och respektfullt sätt. Vi ser lärare som är mycket lyhörda för elevernas behov och vi ser att eleverna vänder sig till vuxna när de behöver hjälp och stöd. De flesta elever vi talar med säger att deras lärare är bra och att det är tryggt att gå i skolan. I samtal med personal och elever på skolan, samt genom observationer framgår att det är god stämning på skolan.

Bedömning: De vuxna har ett förhållningssätt präglad av respekt och intresse för varje elevs bästa. Detta visar sig i god stämning och elever som trivs och känner sig trygga på sin skola.

Undervisningen är planerad, strukturerad och har tydlig koppling till läroplanens mål (Kunskaper)

Beskrivning: Samtliga lektioner som vi observerar är välplanerade och anpassade utifrån gruppens och de enskilda elevernas behov. Lärarna har skapat egna pedagogiska material och lektionsplaneringar på olika webbsidor. I materialet och planeringarna framgår tydligt undervisningens syfte, lärandemål och det centrala innehållet. I låg- och mellanstadiet presenteras lektionens mål oftast på tavlan i början av lektionen. Det digitala materialet är tillgängligt för både elever och föräldrar. Under en lektion vi besöker går läraren igenom planeringen tillsammans med eleverna och resonerar var eleverna befinner sig i sin lärprocess. Läraren har en kort teoretisk genomgång som följs av gruppdiskussioner. Klassen får öva ämnesspecifika begrepp genom övningen heta stolen för att förbereda elever inför ett kommande prov.

Vi ser en tydlig koppling mellan skolans goda måluppfyllelse, god arbetsro samt den väl strukturerade undervisningen och styrkan i tvålärarsystemet. Skolan har ett mycket väl fungerande system för inkluderande och anpassad undervisning. Vi tar del av ett översiktligt dokument över anpassningar, extra anpassningar och särskilt stöd som finns för varje klass. Översiktliga planen delas med alla undervisande lärare. Många lärare använder detta dokument i planering av sin undervisning. På lågstadiet ser vi att det saknas specialpedagog- eller speciallärarkompetens vilket även efterfrågas av lärare.

Bedömning: Lärarnas förmåga att skapa en mycket välstrukturerad undervisning kopplat till läroplanen leder till eleverna når goda resultat.

Tvålärarsystemet (Styrning och ledning, Kunskaper)

Beskrivning: Skolan har sedan början av 2000-talet haft ett tvålärarsystem som har utvecklats successivt. Både lärare och elever berättar att det är en av skolans absoluta styrkor. Vi ser att den lite högre lärartätheten gör att det blir lättare att synliggöra och stötta

alla elevers behov vilket ger en mycket god effekt på arbetsron. Tvåläraresystemet utnyttjas till att dela klassen i olika grupper utifrån lektionens syfte och elevernas behov. Lärarparen samplanerar och sambedömer vilket höjer den pedagogiska kvaliteten men kan också vara tidskrävande.

Trots att vi ser mycket stora fördelar med tvåläraresystemet får vi uppfattningen att det finns några mindre positiva aspekter. Samarbetssvårigheter kan uppstå när lärarparen inte delar samma pedagogiska grundsyn. Skolan jobbar förebyggande för att matcha lärarparen och genom att erbjuda stöd för att utveckla samarbetet. Det finns något begränsade möjligheter för samplanering och sambedömning när lärarparen inte delar ett ämne och när lärarparen inte jobbar heltid tillsammans.

Bedömning: Det finns mycket väl fungerande rutiner och former för kunskapsutbyte mellan lärarparen och arbetslagen som utnyttjas till att höja den pedagogiska kvaliteten. Pedagogerna har en stor frihet och tar ett mycket stort ansvar för att föra den pedagogiska utvecklingen framåt med stöd av skolledningen.

Utvecklingsområden

Alla elevers likvärdiga möjligheter till inflytande (Ansvar och inflytande för elever)

Beskrivning: Under våra observationer ser vi några exempel på möjligheter för elever att påverka undervisningens upplägg, arbetssätt och redovisningsformer. Många av de elever vi talar med upplever att lärare har en färdig planering som de arbetar efter och att eleverna har få möjligheter att påverka upplägget. Vi ser att valmöjligheterna blir fler för elever som blivit klara tidigt med de obligatoriska uppgifterna. Vi observerar också att det förekommer emellanåt att pojkar får större talutrymme än flickor.

Bedömning: Undervisningen stimulerar till viss del elevernas förmåga och vilja till inflytande. Det förekommer ibland att elever inte ges lika stort inflytande över och utrymme i undervisningen.

Fritidshem (Fritidshemmet)

Beskrivning: Skolans fritidshem är delat mellan tre avdelningar: Förskoleklass - åk 2, åk 3, åk 4-5. Under de senaste åren har verksamheten haft en stor personalomsättning och skolan har haft svårt att anställa behöriga lärare med inriktning fritidshem.

Verksamheten har en god variation av schemalagda aktiviteter som spel på läsplatta, avslappning, organiserade och fria lekstunder. Eleverna och personalen berättar att en viktig utgångspunkt i verksamheten är elevernas valmöjligheter. Redskapsboden för mellanstadiet har rustats upp och eleverna får ta delar av ansvaret för utlåning av materialet. Liknande arbete kring boden för de yngre eleverna planeras senare under höstterminen.

Varje avdelning har en varsitt planeringsmöte en gång i veckan. Två av avdelningarnas verksamhetsansvariga träffas oftast varje vecka för att tillsammans planera verksamheten och för att öka samsynen mellan de olika avdelningarna. Samtlig personal på fritidshemmet som vi talar med upplever att det saknas en samsyn mellan enheterna och till viss del även inom samma avdelning. Vi ser att kopplingen mellan planering av verksamheten och läroplanernas mål och saknas. Formerna för att fånga upp samtliga delar av centralt innehåll för fritidshemmet kan utvecklas. Denna koppling är ett område som den ansvariga personalen önskar att utveckla för att öka möjligheter att stötta elever i sitt lärande.

Bedömning: Det saknas till stora delar en koppling mellan fritidshemmets verksamhet och läroplanens syfte och centralt innehåll. Förankringen till läroplanen kan utvecklas för att stödja elevernas lärande.

Samsyn och samverkan hos skolpersonalen (Styrning och ledning)

Beskrivning: Inom arbetslagen finns en väl förankrad samsyn och värdegrundsarbete är implementerad över hela skolan. Däremot ser vi att skolan är starkt uppdelad i mindre öar vilket vi får bekräftad av intervjuer. Vi ser att de olika lokalerna inte bidrar till att stärka samverkan mellan de olika stadierna och arbetslagen. Nästan samtlig personal som vi talar med berättar att de har bristfällig insyn på verksamheterna i de andra stadierna. Skolledningen är väl medveten om svårigheten av att skapa en sammanhållen skola och har bland annat infört gemensam fika innan arbetslagsmöten en gång i veckan. I övrigt har skolan få tvärgrupper där lärare från de olika stadierna träffas.

Bedömning: Det finns i huvudsak fungerande rutiner och former för samverkan mellan pedagogerna över stadierna.

Jämförelse med tidigare observation

Jämförelsen med tidigare observation är inte relevant då förra observation genomfördes för åtta år sedan och bygger på en gammal läroplan.

VÅGA VISA

VÅGA VISA är ett utvärderingssamarbete inom utbildningsområdet mellan Danderyd, Nacka, Sollentuna, och Upplands Väsby.

Syftet med VÅGA VISA är att öka måluppfyllelsen i förskola och skola. Utvärderingen av verksamheten görs på uppdrag av de politiska nämnderna i respektive kommun.

Observationer av förskolor och skolor genomförs av erfarna pedagoger och skolledare med pedagogisk högskoleutbildning. Observationerna utgår från läroplanerna och ett barn- och elevperspektiv.

Observatörerna skriver en rapport där de bedömer skolans arbete och resultat inom målområden, baserat på:

- Observationer i verksamheten
- Intervjuer med elever, personal och skolledning samt samtal med barn
- Skolans egna dokument, relevanta för observationens genomförande

Mer information finns på VÅGA VISA:s hemsida på <http://www.danderyd.se/vagavisa>

(2017-08-24)